

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea. Pentru mai multe informații, a se vedea referințele cu privire la drepturile de autor de la sfârșitul acestui document.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Notă informativă nr. 161 cu privire la jurisprudența Curții

Martie 2013

Zorica Jovanović c. Serbiei - 21794/08

Hotărârea 26.3.2013 [Secția a II-a]

Articolul 8

Obligații pozitive

Articolul 8-1

Respectarea vieții de familie

Omisiunea continuă de a oferi informații cu privire la soarta unui nou-născut aflat în grija spitalului: *încălcare*

Articolul 46

Articolul 46-2

Executarea hotărârii

Măsuri cu caracter general

Statul pârât trebuie să adopte măsuri corespunzătoare pentru a stabili un mecanism de despăgubiri pentru toți părinții nou-născuților dispăruți

În fapt – Pe 28 octombrie 1983, reclamanta a născut un băiețel sănătos într-un spital de stat. Cu trei zile mai târziu, când aceasta și copilul trebuiau externăți, a fost informată că fiul ei a decedat. Reclamanta a încercat să intre în salonul în care copilul și-a petrecut noaptea, dar a fost împiedicată de infirmierii din spital. Corpul neînsuflăit al copilului nu a fost niciodată predat reclamantei sau familiei sale, iar acestea nu i s-a oferit niciodată un raport al autopsiei, și nici nu a fost informată când și unde i-a fost îngropat fiul. Nu a fost oferită nicio informație cu privire la cauza decesului, acesta nefiind înregistrat în evidențele municipiului. Plângerea penală formulată de către soțul reclamantei împotriva personalului spitalului – urmare a articolelor din presă cu privire la cazurile similare – a fost respinsă în octombrie 2003 ca nefondată.

Între anii 2003 și 2010, autoritățile au întreprins măsuri pentru îmbunătățirea procedurilor din spitale, în eventualitatea decesului unui nou-născut, cercetând în același

timp plângerile făcute de sute de părinți ai căror nou-născuți au dispărut urmare a presupuselor lor decese în saloanele de spital, mai ales în perioada 1970 și 1990. Astfel, din 2003, părinții, reprezentanții familiali sau legali ai nou-născuților care au murit în spitale erau obligați să semneze un formular special prin care certificau faptul că au fost informați cu privire la deces și că vor organiza funeraliile de sine stătător. Mai mult, au fost întocmite rapoarte de către Avocatul Poporului, de către comisia de investigare a Parlamentului și de către un grup de lucru înființat sub egida Parlamentului pentru a evalua situația și a propune modificări ale legislației. Rapoartele Avocatului Poporului și ale comisiei de investigare au constatat deficiențe majore atât în ce privește legislația în vigoare în anii 1980, cât și în privința procedurilor și regulilor statutare aplicabile în cazuri de deces al nou-născuților (opinia medicală ce majoritară era că părinții trebuiau menajați de suferința de a-și îngropa copiii). Prin urmare, s-a considerat că îndoielile părinților cu privire la ceea ce li s-a întâmplat cu adevărat copiilor lor erau justificate. Rapoartele au mai constatat că răspunsurile furnizate de către autoritățile statale în această privință erau necorespunzătoare. Cu toate acestea, în decembrie 2010, grupul de lucru parlamentar a ajuns la concluzia că nu era necesară nicio modificare legislativă, legea fiind deja modificată (cu excepția colectării și utilizării de date medicale). De asemenea, s-a menționat că articolul 34 din Constituția sârbă făcea imposibilă prelungirea termenului de prescripție aplicabil urmăririi penale pentru infracțiunile comise în trecut, sau introducerea de noi infracțiuni ori pedepse mai mari.

În drept – Articolul 8

(a) *Admisibilitate*

(i) *Competența ratione temporis*: Fiul reclamantei ar fi decedat/dispărut la 31 octombrie 1983, însă Convenția nu a intrat în vigoare în cazul Serbiei decât la 3 martie 2004. Cu toate acestea, pretinsa omisiune a statului pârât de a-i oferi reclamantei informații definitive și/sau credibile cu privire la soarta fiului ei continuă până în prezent. În asemenea circumstanțe, cererea reclamantei privea o situație continuă, iar excepția Guvernului privind lipsa de competență *ratione temporis* a fost respinsă. Din acest motiv, Curtea avea competența să examineze cererea reclamantei, în măsura în care aceasta se referea la pretinsa încălcare de către statul pârât de a-și îndeplini obligațiile procedurale prevăzute de Convenție de la data de 3 martie 2004, și putea, de asemenea, să analizeze faptele de dinaintea ratificării, în măsura în care acestea puteau fi catalogate ca generatoare ale situației continue, fapte care se extind dincolo de acea dată sau care pot fi relevante pentru înțelegerea evenimentelor survenite ulterior.

(ii) *Regula celor șase luni*: Curtea a reiterat faptul că reclamantii nu puteau aștepta la infinit înainte de a sesiza Curtea cu privire la cazurile de dispariție sus-menționate. De vreme ce admiterile trebuiau făcute pentru incertitudinea și confuzia existente adesea după dispariții, cererile puteau fi respinse ca prescrise în cazurile în care existau întârzieri excesive sau inexplicabile din partea reclamantilor, odată ce aceștia au fost, sau trebuiau să fie conștienți de faptul că nu a fost întreprinsă nicio anchetă sau că aceasta stagnea ori era lipsită de efectivitate și că nu exista nicio perspectivă imediată, reală, privind desfășurarea unei anchete efective pe viitor. În circumstanțele speciale ale speței, în ciuda trecerii timpului, nu se putea susține că reclamanta a procedat nerezonabil așteptând rezultatul evoluțiilor ce ar fi „rezolvat problemele cruciale de fapt sau de drept” în privința cererii sale, cel puțin nu până la prezentarea raportului grupului de lucru, în decembrie 2010, când a devenit evident că nu va fi acordată nicio despăgubire. Cererea sa a fost depusă în aprilie 2008 și se încadra în limita celor șase luni.

(iii) *Epuizarea căilor interne de atac*: Plângerea penală introdusă de către soțul reclamantei în nume propriu și în numele reclamantei a fost respinsă de către procuratură fără vreo informație cu privire la existența vreunei cercetări preliminare. În orice eventualitate, urmărirea penală s-ar fi prescris până cel târziu în octombrie 2003, și

astfel ar fi fost imposibil să se găsească vreo cale de atac. Cererea civilă nu ar fi remediat situația, chiar dacă instanțele civile ar fi recunoscut încălcarea „drepturilor personale” ale reclamantei și i-ar fi acordat despăgubiri, ele neputând efectiv acorda vreun remediu în privința necesității de bază a reclamantei de a-i fi oferite informații cu privire la „soarta reală a fiului ei”. Excepția preliminară a Guvernului privind presupusa neepuizare a căilor interne de atac a fost, așadar, respinsă.

Concluzie: admisibilă (unanimitate).

(b) *Pe fond*

Articolul 8: Considerentele pe care Curtea le-a reținut în cauza *Varnava și alții c. Turciei* în privința obligațiilor pozitive ale statului ce reies din articolul 3 din Convenție de a fi la curent cu locul și soarta persoanelor dispărute erau general aplicabile, *mutatis mutandis*, în contextul specific al obligațiilor pozitive reieșind din articolul 8, în cazul de față*.

Reclamanta nu deține încă informații credibile cu privire la ceea ce i s-a întâmplat fiului ei. Corpul acestuia nu i-a fost niciodată predat ei sau familiei sale, iar cauza decesului nu a fost determinată vreodată. Nu i-a fost prezentat raportul autopsiei și nici nu a fost informată când și unde a fost îngropat fiul ei, după cum se pretinde; decesul său nu a fost înregistrat în mod oficial niciodată. Plângerea penală introdusă de către soțul reclamantei a fost respinsă, se pare, fără o motivare corespunzătoare.

Autoritățile sârbe au recunoscut singure, cu varii ocazii, că existau deficiențe grave în legislația și procedurile de urmat în cazurile de deces al nou-născuților în spital, și că părinții își manifestau îngrijorări legitime și erau îndrituiți să afle adevărul despre soarta copiilor lor. Cu toate acestea, în ciuda mai multor inițiative oficiale aparent promițătoare, raportul grupului de lucru prezentat Parlamentului în decembrie 2010 a concluzionat că nu erau necesare modificări ale legislației deja amendate, cu excepția aspectelor orivind colectarea și folosirea datelor medicale. Era suficient de clar, așadar, că se îmbunătățea situația doar pentru viitor și nu se oferea nimic părinților, precum reclamanta, care au avut parte de încercări grele în trecut. Reclamantei i s-a încălcat astfel în mod continuu dreptul său la respectarea vieții de familie, dată fiind omisiunea continuă a statului pârât de a-i oferi informații credibile cu privire la soarta fiului ei.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Articolul 46: Dat fiind numărul semnificativ de potențiali reclamanți, statul pârât trebuie să ia măsurile necesare, în termen de un an de când hotărârea devine definitivă, preferabil prin intermediul unei *lex specialis*, pentru a stabili un mecanism care să ofere despăgubiri individuale tuturor părinților aflați într-o situație similară reclamantei. Mecanismul va trebui să fie supravegheat de către un organism independent, având atribuții corespunzătoare, capabil să ofere răspunsuri credibile cu privire la soarta fiecărui copil dispărut și să ofere despăgubiri adecvate. Toate cererile asemănătoare *pendinte* pe rolul Curții au fost suspendate pe o perioadă de un an fără a limita puterile Curții de a declara o astfel de cerere drept inadmisibilă sau să o radieze de pe rolul său.

Articolul 41: 10,000 EUR pentru prejudiciul moral.

(A se vedea, de asemenea: *Varnava și alții c. Turciei* [MC], nr. 16064/90 et al., 18 septembrie 2009, Nota informativă nr. 122)

* „Consatarea unei astfel de încălcări nu se limitează la cazurile unde statul pârât trebuie găsit vinovat pentru dispariții ... ci poate interveni și acolo unde autoritățile omit să răspundă la solicitările de informații ale rudelor sau când acestea din urmă sunt împiedicate, fiind lăsate să suporte povara eforturilor de a descoperi faptele, situație ce poate fi considerată ca reprezentând o flagrantă, continuă și gravă încălcare a obligației

de a fi la curent cu locul și soarta persoanelor dispărute” (*Varnava și alții c. Turciei* [MC], § 200).

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Redactat de către Grefă, acest rezumat nu obligă Curtea.

Apăsați aici pentru a accesa [Notele de informare privind jurisprudența Curții](#)

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2013.

Limbile oficiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului sunt engleza și franceza. Prezenta traducere a fost realizată cu sprijinul Fondului Fiduciar pentru Drepturile Omului al Consiliului Europei (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ea nu obligă în niciun fel Curtea, care, de altfel, nu își asumă răspunderea pentru calitatea acesteia. Traducerea poate fi descărcată din baza de date HUDOC a Curții Europene a Drepturilor Omului (<http://hudoc.echr.coe.int>) sau din oricare altă bază de date în care Curtea a făcut această traducere disponibilă. Traducerea poate fi reprodusă în scop necomercial, condiția fiind ca titlul cauzei să fie citat în întregime, împreună cu referirea la dreptul de autor menționat anterior și la Fondul Fiduciar pentru Drepturile Omului. Dacă intenționați să folosiți vreun fragment din această traducere în scop comercial, vă rugăm să contactați publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/ European Court of Human Rights, 2013

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/ Cour Européenne des Droits de l'Homme, 2013

Les langues officielles de la Cour Européenne des Droits de l'Homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.